

conformar un parc matisat per la tradició del jardí rural de l'illa amb una orientació cap als jardins de les viles italianes.

Actualment en terrenys classificats com a sòl rústic segons el planejament municipal, llindant amb el sòl urbà pel seu costat sud-oest, per la banda de la carretera d'Establiments.

2. Informe sobre l'Estat Actual dels Jardins

Com ja s'ha indicat a l'apartat de descripció l'aspecte italianitzant de la terrassa adjacent a la façana principal ha estat modificat per la desaparició de certs elements com ara els bardissos i el brollador central. Actualment ve configurada per petites pasteres amb flors i la pila de base de l'antic brollador, està tancada per una barana de pedra decorada amb boles també de pedra.

La zona del jardí amb traces barroques, al costat de la carretera i al sud del mirador, ha perdut actualment la vegetació que el devia configurar, agafant un aspecte molt més saltatge i descuidat.

Degut segurament a l'escassetat d'aigua en els darrers anys, les parts del jardí que han tingut més manteniment han estat les parts més properes a la casa, tret de la seva banda nord, així com la zona de vinya, actualment encara cultivada.

Així mateix, entre el llarg camí que enllaça la vinya al sud amb la zona nord del jardí paisatgístic, que discorre paral·lel a la carretera d'Establiments, i aquesta carretera, s'hi va construir fa uns anys una pista de tennis.

3. Principals Mesures de Protecció

Les mesures de protecció han d'estar encaminades primerament a mantenir la tipologia, organització, relació amb la casa, espècies botàniques específiques i demés elements conformadors de l'espai.

Després d'aquesta primera protecció genèrica existeix la protecció dels elements que en són més representatius i que són els que s'han detallat a la descripció. S'enumeren a continuació els fonamentals, dels quals s'ha de mantenir la seva configuració:

- estructura dels jardins, distribució en planta.
- elements arquitectònics: superfícies d'aigua, pèrgoles, berenadors, miradors, emparrats, fonts, camins, canaletes, mobiliari, estàtues, glorietses, etc.
- tancaments dels jardins: mur de mamposteria ordinària rematat en eskena d'ase que envoltat tot el jardí delimitant-lo, amb diverses obertures o portals.
- espècies botàniques característiques configuradores del jardí: tarongers, vinya, rosers, pins, tupiària, plantes de flors, palmeres, enredaderes.

— o —

Núm. 3940

Declaració Com a Bé d'Interès Cultural amb Categoria de Monument a Favor de Can Magraner (Can Prunera) Carrer Sa Lluna, Núm. 86, de Sóller.

El Consell de Mallorca en la sessió ordinària del Ple que va tenir lloc el dia 4 de desembre de 2000, adoptà, entre altres, el següent acord:

“Atès que per resolució del Director General del Patrimoni Artístic, Archivos y Bibliotecas del Ministerio de Cultura de 19 de juny de 1980, s'incoà expedient de declaració de Bé d'Interès Cultural amb la categoria de Monument a favor de l'immoble Can Magraner (Can Prunera), carrer Sa Lluna, núm. 86, de Sóller.

“Atès que la Comissió de Patrimoni Històric de Mallorca acordà, en la sessió de 29 de juny de 2000, la continuació de la tramitació de declaració de Bé d'Interès Cultural amb categoria de Monument a favor de Can Magraner (Can Prunera), c/ Sa Lluna, núm. 86, Sóller.

Atès que s'han duit a terme els tràmits preceptius i previstos per a la incoació i instrucció de l'expedient de referència per a procedir a efectuar aquesta declaració.

En virtut del que disposa la Disposició Transitòria Primera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears, en relació amb la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol, el Reial Decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de l'esmentada Llei, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de Patrimoni Històric, i el Reglament Orgànic del CIM, aprovat pel Ple del 6 d'abril de 1998, el Ple del Consell de Mallorca, a proposta de la Comissió de Patrimoni Històric de Mallorca, acordà el següent:

I.- Declarar com a Bé d'Interès Cultural amb categoria de Monument l'immoble de Can Magraner (Can Prunera), c/ Sa Lluna, 86, Sóller, segons les especificacions que figuren a l'annex d'aquest acord.

II.- Els efectes d'aquesta declaració són els que genèricament estableixen la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears i la normativa concordant.

III.- Aquest acord s'ha de publicar en el Boletín Oficial del Estado i al Butlletí Oficial de les Illes Balears, i s'ha d'anotar al Registre Insular de Béns

d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears, i insti la seva anotació al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat.

IV.- Aquest acord s'ha de comunicar als interessats i a l'Ajuntament de Sóller”.

Palma 18 de desembre de 2000

El President de la Comissió de Patrimoni Històric.- Rafael de Lacy Fortuny

Annex

Memòria Històrica

El Modernisme a Mallorca.

L'arquitectura mallorquina dels primers anys del segle XX està marcada per l'obra d'un grup de joves arquitectes formats a Madrid entre 1889 i 1905. Entre aquests cal destacar a Gaspar Bennazar Moner, Jaume Aleñà Guinart, Josep Alomar Bosch, o Francesc Roca Simó. De la mateixa època, però format a Barcelona, també cal mencionar a Guillem Reynés Font.

Aquests joves arquitectes, tret de Josep Alomar, adoptaren el llenguatge modernista, encara que cap té una fase estilística totalment modernista, sinó que alternen el llenguatge modernista amb l'eclecticisme o l'historicisme. Aquest fet fa que els estudiosos de l'arquitectura d'aquest període considerin que a la nostra illa no es dona un moviment modernista local, sinó tan sols un reflex del que està passant a Catalunya. Per altra banda el modernisme desenvolupat a Mallorca va ser una prolongació del moviment català ja que els arquitectes catalans més importants com Gaudí, Domènech i Montaner, Jujol, Rubió Bellver o Raspall Mayol varen realitzar projectes a Mallorca.

Així doncs, en l'anàlisi estilística del modernisme local s'estableix una clara diferenciació entre els arquitectes catalans, que no fan obres gaire diferents a les que fan a Catalunya i els arquitectes locals.

D'aquesta manera, es pot dir que el modernisme a Mallorca es caracteritza per la presència d'un modernisme d'arrels catalanes i un modernisme local amb tres corrents d'influència: la de l'Art Nouveau belga i francès i del modernisme català, més ondulant i florista, que va ser la de més repercussió; la corrent Secesionista, caracteritzada per una arquitectura més austera, sense interès per les línies ondulants i amb preferència per l'ornament geomètric; i per últim la corrent historicista, sobretot l'historicisme neòarab, més vinculat a la primera fase de l'obra gaudiniana que a paràmetres anteriors.

En la majoria dels casos, els arquitectes locals es varen limitar a seguir aquestes influències, amb actuacions purament epidèmiques, utilitzant els repertoris decoratius a alguns punts de les façanes, però amb estructures arquitectòniques tradicionals, sense cercar moltes vegades la unitat artística entre interior i exterior tan pròpia d'aquest estil. Fet que com veurem no es dona a Casa Magraner (Can Prunera), el que la converteix en una obra molt singular.

Cronològicament, el Modernisme a Mallorca se situa entre 1901 (any d'inici del Gran Hotel) és a dir, tretze anys després de la data que Oriol Bohigas assenyalava com a inici del modernisme català, i el 1914, quan Gaudí va abandonar la restauració de la Seu.

Geogràficament, la majoria d'obres modernistes es localitzen a Sóller, Palma i Lluc.

A Sóller, l'acumulació de capital produïda pel desenvolupament agrícola, sobretot dels cítrics, va permetre un desenvolupament de la indústria tèxtil que va generar un moment d'expansió econòmica. La crisi de 1865, produïda per una malaltia que va afectar al cultiu de la taronja, va suposar una forta emigració especialitzada. Aquests emigrants emprenedors crearen negocis mercantils als llocs on s'instal·laren i proporcionaren bona part dels ingressos econòmics de la població. Aquest capital generat, juntament amb el contacte d'aquests immigrants amb les avantguardes d'altres llocs va fer que a Sóller, potser més per esnobisme i ostentació que per ideologia, es començassin a dur endavant tota una sèrie de projectes d'arquitectura residencial, així com d'altres més senzills a la seva estructura però no menys rics en ornamentació, juntament amb una sèrie de projectes que afectaren a edificis més emblemàtics pel seu caràcter públic com ara el Banc de Sóller o la façana de l'Església que posaren de manifest la pròspera situació econòmica de la Vall a finals del XIX principis del XX.

Can Magraner

Un dels edificis més destacats del modernisme de Sóller és, sense dubte, la casa que es va fer construir Juan Magraner, propietari d'una societat comercial. Datada segons indica una inscripció de la façana l'any 1911, el seu autor no s'ha pogut identificar ja que no s'han trobat plànols originals ni cap altre document. Malgrat això, els actuals propietaris i alguns autors indiquen a Joan Rubió i Bellver com a possible autor i popularment inclús s'ha atribuït a Gaudí. Ambdues autories són poc probables en opinió d'historiadors com Miguel Seguí, ja que no coincideix estilísticament amb les obres projectades per aquests arquitectes catalans.

Estilísticament Miguel Seguí la defineix, sobretot la façana, com una obra modernistabarroquitzant.

Memòria Descriptiva.

Es tracta d'una vivenda unifamiliar entre mitgeres situada en un dels més característics carrers del casc antic del municipi.

L'immoble consta de planta baixa, planta soterrani, planta principal, planta porxo i coberta inclinada així com un pati-jardí posterior.

Pel que fa a la façana, aquesta s'estructura a partir de buits distribuïts en tres eixos verticals, amb entrada pel centre. Es pot observar, doncs, que es fa us d'un tipus arquitectònic tradicional, tant pel que fa a la distribució de les plantes, de tres cruïes, amb esquema de tres espais a cadascuna, amb l'escala disposada a un lateral de l'espai central de la cruïja intermitja, amb la singularitat de la seva forma helicoidal que la converteix en la principal escultura de la casa. El mateix passa amb les façanes, una façana d'organització tradicional a partir de tres eixos verticals amb tres buits per planta, que com en el cas de l'interior, expressa modernisme a partir dels materials utilitzats i el seu tractament.

A la façana principal, de línies rectes, construïda amb pedra calissa de Sóller de color gris, destaca un gran balcó amb barana de ferro forjat amb motius ondulants que recorre tot el primer pis. Les finestres són també de gran interès amb complicades formes curvilínies. Tot el conjunt està rematat per una balaustrada de pedra i ferro forjat amb decoració floral, destacant al centre un coronament ondulat de petites dimensions.

Una de les característiques de l'arquitectura modernista és la recerca d'una unitat ambiental dels interiors aplicant una profusa ornamentació a tots els elements constructius, decoratius i al mobiliari. Casa Magraner és un dels pocs casos del modernisme desenvolupat a Mallorca on es dona aquesta recerca.

Aquest aspecte ja és apreciable des del mateix ingrés a la vivenda on es troba l'entrada amb escalons de marbre i sòcol de marbre amb motius ondulants.

Els elements de l'interior que conformen aquest aspecte unitari i que cal destacar són:

1.- Les vidrieres esmerilades amb ornamentació geomètrica i vegetal. Destaquen les de la porta d'accés i les de la sala menjador, amb vegetals i amb petites peces geomètriques de colors, i els finestrals de la sala, amb ornamentació vegetal i decoració animalística pròpia del repertori Art Nouveau.

2.- Els trespols, que reben el tractament de plans decorats, com a part important de les habitacions, amb rajoles que formen composicions naturalístiques a les sales principals i geomètriques als espais comuns i a les habitacions més privades, presentant un disseny diferent a cada un dels espais.

3.- Els sostres, amb gran profusió de relleus de guix amb elements vegetals. A les sales principals estan decorats amb relleus relatius a les activitats que en ells es desenvolupen, així per exemple a la sala de música apareixen instruments musicals o al menjador animals de caça i altres aliments.

4.- El revestiment de les parets amb paper pintat amb motius florals a les diferents estances. A la sala menjador també destaca l'arrambador de fusta.

5.- El mobiliari que es conserva a les diferents habitacions i a la sala menjador, destacant totes les làmpades, amb decoració vegetal i animal de llàgrimes de vidre.

Pel que fa a la distribució de l'edifici, a la planta baixa, a la cruïja del carrer es disposen l'entrada a l'eix, deixant a la dreta una sala d'estar i a l'esquerra un despatx biblioteca, amb un piano; a la segona cruïja destaca especialment l'espai de l'escala, buit a través del qual permet copçar tota l'alçada de l'edifici, situada entrant a la dreta, i a la banda esquerra un dormitori, restant a la darrera cruïja un gran saló-menjador amb la cuina al fons i un petit dormitori a l'esquerra. Des del menjador s'accedeix al jardí posterior, amb diversos arbres habituals a qualsevol pati-jardí urbà, com tarongers o plantes aromàtiques i alguns de més característics, com un pi o en til ler.

A la planta primera i després d'acabar de pujar l'escala s'accedeix a un vestíbul central distribuïdor que condueix a una àmplia sala central que mira a la façana i a banda i banda un dormitori i una cuina segurament no original, en la segona cruïja es troba també un dormitori i a la cruïja posterior una sala secundària flanquejada a banda i banda per un i dos dormitoris.

A la planta porxos es troben a una banda un porxo, que ocupa tota la cruïja posterior, amb una escala de caragol d'accés a un petit mirador de la coberta inclinada, i donant a la façana principal una habitació habitada com a sala i a un costat un dormitori i a l'altra una cuina.

A la planta soterrani s'hi localitzen diverses zones per magatzem, un aljub, una zona de bodega, llenyer, graner, així com una cuina i menjador segurament pel servei.

Delimitació de l'Àrea Declarada BIC i del seu Entorn de Protecció.

L'àrea declarada BIC correspon a l'immoble, segons delimitació que s'adjunta.

Pel que fa a la delimitació de l'entorn de protecció i donat el seu emplaçament, s'entén que aquest pot coincidir amb el propi BIC, considerant que per a la correcta salvaguarda de l'immoble no sembla necessari afectar a més sòl amb un entorn de protecció major.

Estat Actual de l'Immoble

S'ha de comentar que l'immoble no ha estat en general objecte de

modificacions considerables des de la seva construcció que hagin distorsionat l'ambient original, conservant per tant en l'actualitat bona part dels elements que el caracteritzaren des del primer moment. Fins i tot la introducció de nous elements que arribat un moment es feren imprescindibles, com les cambres sanitàries, està feta amb cura i sense que representi perjudici per l'estètica original, al contrari, presentant una integració considerable a la construcció existent. Els únics elements que es poden considerar dissonants són el tractament dels espais dedicats a cuina de la planta primera i segona, així com una galeria que recorre el primer pis de la façana del jardí, element que s'haurà de retirar per ésser distorsionador d'aquesta façana, que en tot cas no revesteix la significació de la principal.

Pel que fa a l'estat de conservació dels diferents elements, la falta d'intervencions importants que per una banda ha fet que es mantinguin la majoria dels elements definitoris de la construcció i que es conservi un ambient segurament molt proper a l'original, ha provocat també que, junt amb mancances de manteniment, existeixin algunes patologies que tot i no ser importants de moment, seria convenient fossin tractades per tal de que no anassin en augment i es preservés l'estat de l'edifici, aquestes patologies consisteixen en el mal estat de la coberta, que ha provocat filtracions d'aigua, sobretot en el lluernari de l'escala, apreciand-se humitats en la seva part superior, encara que les bigues de coberta semblen després d'una primera inspecció visual de bona qualitat. La façana presenta en general bon estat encara que en algun punt concret requereix una revisió, com a l'element decoratiu de la part superior que sosté el penell. Pel que fa a la resta cal una tasca de manteniment general. La planta soterrani presenta aspecte sòlid. Respecte dels elements decoratius, la majoria d'aquest es troben en bon estat de conservació.

Principals Mesures de Protecció

S'han de mantenir les característiques tipològiques, estilístiques, estructurals i volumètriques actuals, així com els detalls constructius.

S'han de mantenir les façanes actuals amb els seus elements estilístics i la seva configuració.

De l'interior és característica destacada la unitat d'estil que regne en tota la casa, que ve definida per l'acord de tots els elements que la integren, per tant, s'entén que aquesta s'hauria de mantenir ja que és un dels principals definidors d'aquest estil.

La configuració des espais interiors, definida per aquesta unitat d'estil, fa que es consideri necessària la conservació de tots els béns mobles que la defineixen.

Es permetran només obres de restauració i l'eliminació d'elements no originals que resultin distorsionants pel conjunt de la construcció.

7. Altres Figures de Protecció Actualment Existents

Actualment l'immoble de Casa Magraner es troba inclòs en el Catàleg de Sóller vigent i amb el núm. d'identificació: S. 15.

— o —

Núm. 3944

Incoació d'Expedient de Declaració de Bé Catalogat i Inclusió al Catàleg Insular del Patrimoni de Mallorca de l'Immoble Possessió de Morell, Carretera d'Artà-

Alcúdia, Terme d'Artà

La Comissió de Patrimoni Històric de Mallorca a la reunió del propassat 1 de febrer de 2001 va acordar per unanimitat el següent:

I. Incoar expedient de declaració de Bé Catalogat a favor de l'immoble possessió de Morell, carretera Artà-Alcúdia, terme d'Artà, la descripció del qual i els elements singulars especialment protegits figuren a l'annex del present acord.

II. Suspendre la tramitació de les llicències municipals de parcel·lació, d'edificació o d'enderrocament en la zona afectada i, també, la suspensió dels efectes de les llicències ja concedides. Qualsevol obra que calgui realitzar a l'immoble afectat per la incoació haurà de ser prèviament autoritzada per la Comissió Insular del Patrimoni Històric.

Aquesta suspensió dependrà de la resolució o de la caducitat del procediment.

L'acord de declaració s'haurà d'adoptar en el termini màxim d'un any, comptador des de la data d'iniciació del procediment, el qual caducarà si un cop transcorregut aquest termini se sol·licita s'arxivin les actuacions i si dins els seixanta dies següents no se'n dicta resolució. Caducat el procediment, no es podrà tornar a iniciar fins al cap d'un any, llevat que ho demani el titular del bé.

III. Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament d'Artà i al Govern de les Illes Balears.